

FACULTAT D'EDUCACIÓ,
TRADUCCIÓ I
CIÈNCIES HUMANES

Pla de millora per a la biblioteca de l'escola Fedac Mare de Déu del Roser de Ripollet

“Treball de Final de Grau de Mestre
d'Educació Primària”

Berta Diaz i Suñé

Curs 2014 – 2015

Tutora: M. Àngels Verdaguer i Pagerols

Vic, 15 maig 2015

Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes

Universitat de Vic – Universitat Central de Catalunya

¡Lástima que en vivienda tan preciosa,
le dijo un amigo, falte una biblioteca!
Bello adorno, útil y preciso.

Tomás de Iriarte

Agraïments

En primer lloc, vull agrair a la meva tutora del Treball de Final de Grau, M. Àngels Verdaguer, que en tot moment m'ha ajudat, orientant-me, assessorant-me i guiant-me en el desenvolupament del treball, valorant tant els avenços com els continguts que calia rectificar. Moltes gràcies per tot el que m'has donat i donar suport. I per la paciència!

A l'escola Fedac Mare de Déu del Roser, per deixar-me portar a terme el meu Treball de Final de Grau i formar part del claustre. Espero que en un futur es pugui reprendre el projecte.

Als meu cosí i les meves cosines per llegir i rellegir el treball i assegurar-se que tot estava ben posat.

Als meus pares, que sempre han tingut molta paciència i m'han donat constantment ànims i confiança per tirar endavant i no rendir-me en cap moment. Sense vosaltres no hagués fet tot això, sense vosaltres no seria mestra.

I per acabar, gràcies Carlos, per tot i més, per estar amb mi, per donar-me suport, escoltar-me i animar-me sempre.

Resum i paraules clau

Partint de l'anàlisi de les bases teòriques que fonamenten la importància i el paper essencial de les biblioteques escolars per al desenvolupament de la lectura, en aquest treball s'ha realitzat una planificació de millora per a la biblioteca de l'escola Fedac Mare de Déu del Roser de Ripollet i s'ha portat a terme la proposta amb els recursos de què l'escola disposava. A partir dels documents oficials, diferents estudis i, naturalment, de l'opinió i el consell dels professionals entorn les característiques, funcions i directrius essencials de les biblioteques escolars i també de l'anàlisi del centre, s'ha creat un document que permet a l'escola començar a posar en funcionament el seu espai de biblioteca.

Paraules clau: biblioteca escolar, pla de biblioteca, hàbit lector.

Abstract and key words

Taking into account the analysis of the theoretical bases behind the fact that school libraries are of most importance in the development of the reading ability, this study presents a plan to improve the library of the school Fedac Mare de Déu del Roser in Ripollet and the proposal was carried out with the resources that the school had. Based on official articles, several studies and, obviously, the opinion and advice of professionals about the essential features, functions and guidelines of school libraries as well as the analysis of the school itself, this document allows the school to begin operating its library space.

Key words: school library, library planning, reading ability

Taula de continguts

	Pàgina
Introducció	6
1. Fonamentació teòrica	9
1.1. Situació actual de les biblioteques escolars	9
1.2. Funcions de les biblioteques escolars	12
1.3. Ubicació i espai	14
1.4. Mobiliari	18
1.5. La col·lecció	19
1.5.1. Política de desenvolupament de la col·lecció	19
1.5.2. Contingut de la col·lecció	20
1.5.3. Desenvolupament del fons	21
1.5.4. Gestió de la col·lecció	22
1.6. Serveis	22
1.7. Personal de la biblioteca escolar	24
1.8. Promoció de la biblioteca escolar	26
2. Aplicació pràctica	28
2.1. Objectius	28
2.2. Metodologia	28
2.3. Presentació del context de l'escola	31
2.3.1. Presentació del municipi	31
2.3.2. Presentació de l'escola	32
2.4. Projecte de millora de la biblioteca	34
2.4.1. Situació inicial de la biblioteca	34
2.4.2. Objectius i funcions de la biblioteca de l'escola	36
2.4.3. Recomanacions de Jaume Centelles i propostes dels usuaris	38
2.4.4. Planificació de la proposta	41
2.4.5. Execució de la proposta	43
Conclusions	46
Bibliografia i webgrafia	51
Annexos (volum a part)	

Introducció

El següent Treball de Final de Grau s'emmarca dins el quart curs del Grau de Mestre en Educació Primària, que he realitzat a la Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya entre els anys 2011 i 2015, centrat en la menció de Biblioteca Escolar i Animació a la Lectura, cursada els dos últims anys.

Aquest pretén reflexionar sobre el paper de la biblioteca escolar. Més concretament, vol incidir en la part inicial del procés de creació d'aquesta, que és l'elaboració d'un Pla de Biblioteca. No podem oblidar que dins la biblioteca es fan tot un seguit d'activitats d'animació a la lectura. Tot i així, aquest no és el punt central d'aquest treball, i encara que en ocasions es parli sobre activitats, l'objectiu no és aquest. Entenc que en una biblioteca hi ha d'haver diversos documents que marquin les pautes i activitats que s'hi faran, tot i així, aquest treball es centra, només, en dotar un espai de biblioteca del màxim ordre i sentit, i s'entén que el pas següent és l'elaboració d'un Pla Lector per part del claustre i la comissió de biblioteca escolar.

La biblioteca és un recurs bàsic en un centre educatiu. La formació lectora de l'alumnat i l'aprenentatge de l'ús de les fonts d'informació juntament amb el desenvolupament d'estratègies per a l'aprenentatge autònom són alguns objectius de la biblioteca escolar. Per tant, la seva creació, a les escoles, és essencial; i aquesta ha de convertir-se en un centre dinàmic en tots els aspectes de la gestió: serveis, organització i administració

El treball consta de tres grans parts diferenciades, totes elles subdividides en diversos subapartats. Primer de tot, trobem el marc teòric on es destaca la importància de la biblioteca escolar, així com una anàlisi de les directrius i normes que hauria d'acomplir qualsevol biblioteca escolar. Hi té cabuda, també, una anàlisi de l'estat actual de les biblioteques escolars i un seguit de consells per a la seva promoció. La segona part és la pràctica. Consisteix en la creació d'una proposta per la biblioteca de l'escola Fedac Mare de Déu del Roser de Ripollet, consegüent amb

el marc teòric, l'anàlisi del centre i el seu context sociocultural. Les conclusions formen la tercera part del treball, és el punt on es reflexiona sobre tot el que s'ha fet i s'intenta buscar relacions entre la teoria i la pràctica.

Com ja he dit la part pràctica del treball l'he realitzat a l'escola Fedac Mare de Déu del Roser de Ripollet, i ho he fet per dues raons. La primera és que aquesta escola és un dels principals centres de primària de la vila de Ripollet i, a causa de diversos canvis estructurals i metodològics que està experimentant, l'escola no té l'espai de biblioteca en funcionament i tampoc té cap pla lector i/o pla de biblioteca que s'hagi portat a terme al llarg dels 120 anys que fa que aquest centre resta obert i en funcionament. La segona és que l'escola, des d'un primer moment, tenia molta predisposició a deixar-m'hi treballar i col·laborar amb mi, així que em van obrir les portes des del primer dia i em van donar carta blanca per fer-hi el que jo creïés oportú.

És cert que començar a realitzar tot el procés per a la creació d'una biblioteca escolar és lent i costós i moltes vegades hi ha altres temes i preocupacions a solucionar dins un centre escolar, abans que començar un projecte nou. Però, és real la importància d'aquest espai i, en els últims anys, les corrents defensores de la biblioteca escolar trepitgen fort, per això l'escola va agrair la meva proposta ja que d'aquesta manera podien començar a enfilat aquest nou projecte.

Així doncs, a partir de tots els documents oficials i dels consells, experiències i teories dels autors amb més renom dins d'aquest món vaig començar a elaborar un marc teòric on constessin tots els punts indispensables per a una bona biblioteca escolar. Després l'anàlisi del centre i del context social i cultural del centre va ajudar-me a adaptar tot el que diu la teoria a allò que el centre podia oferir a tota la seva comunitat educativa, per així crear un bon pla de biblioteca per a aquesta escola.

El que s'ha fet és una planificació de com hauria de ser una biblioteca ideal per a aquesta escola i la posterior execució per a millorar l'espai de biblioteca que ja

tenen seguint la premissa d'utilitzar només els recursos que ja té l'escola i per tant, amb un pressupost de zero euros. És a dir, es pot utilitzar el mobiliari que ja hi ha a la biblioteca i en cas que fos necessari es pot agafar algun mobiliari que no s'usi a les aules convencionals, però en cap moment l'escola podrà fer una compra, ja que actualment estan realitzant canvis estructurals i no tenen suficient fons econòmic per a fer una despesa per a la biblioteca.

1. Fonamentació teòrica

1.1. Situació actual de les biblioteques escolars

El desenvolupament de les biblioteques escolars dins el territori espanyol està en un moment molt desigual, ja que no totes les escoles apliquen el concepte de biblioteca escolar de la mateixa manera. Tot i així, és cert que no podem generalitzar aquesta afirmació ja que hi ha un nombre important de biblioteques escolars que són un punt de referència clar per a totes les altres. Tot i això, no podem obviar les grans dificultats a les que s'enfronten les escoles per dotar l'espai de biblioteca, sobretot causades per la manca de recursos econòmics.

La percepció global és que la situació de les biblioteques escolars no acaba d'interessar a l'administració educativa, tot i que s'aprecien esforços sobretot pel que fa a la implementació de projectes que promouen la lectura. No obstant això, aquests presenten deficiències que generen decepció dins els claustres i al final no es porten a terme amb la precisió que aquests necessitarien.

Així doncs, la tensió és inevitable i permanent i només aconsegueix produir desànim i bloqueig per part dels centres i dels coordinadors de les biblioteques escolars. No avançarem fins que no estigui clar cap on anem i perquè ho fem i això només s'aconsegueix si tant els claustres com l'administració marquen els elements que configuren la funció de la biblioteca escolar i posen en marxa les accions pertinents per a poder avançar en la mateixa direcció.

Al mes de març del 2013 a la Facultat de Biblioteconomia i Documentació de la UB es van celebrar les *Cinquenes jornades de biblioteques escolars*, i allà es van presentar els resultats de l'estudi *Biblioteques Escolares. Dinàmicas 2005-2011*.¹ La presentació va anar a càrrec de la consultora especialitzada en lectura, llibres i

¹ Trobareu tota la presentació del dia 5 de març de 2013 a: < <http://www.cobdc.net/5JBE/materials/>>

biblioteques des de Neturity, Inés Miret. Neturity és la companyia que va realitzar l'estudia diferents biblioteques de tot l'Estat espanyol.

A continuació, remarcaré algunes de les dades més significatives que es van presentar en aquestes jornades per mostrar l'estat actual de les biblioteques escolars, d'una manera molt més numèrica. Primerament assenyalo les dades que afecten a l'estat de les biblioteques i als recursos que s'hi destinen.

- Actualment hi ha més biblioteques funcionant que mai. Una de cada tres biblioteques estudiades es va crear entre el 2005 i el 2011 (el 44.8% d'aquestes a primària)
- Estan molt millor gestionades, ja que un 58.8% disposa d'un projecte i un 59.8% han creat un pla de treball anual i les comissions de biblioteca han crescut fins al 37.4%
- Disposen de més recursos econòmics. Un 74.7% dels centres públics ha rebut ajudes econòmiques extraordinàries i des de 2006 quasi un 30% d'aquests centres ha rebut més de 2.000 euros, per a les seves biblioteques.
- Els espais estan molt més ben habilitats i són més flexibles per a la lectura i el treball de biblioteca
- Un 41.1% de les biblioteques disposa d'una zona TIC. El 50.7% tenen accés a internet, el 35.2% disposen d'ordinadors per treballar, el 23.6% tenen un lloc web específic i el 76.7% fa ús del catàleg automatitzat.
- Segons les Directrius de la IFLA hi ha un mínim de 3.000 volums per cada biblioteca, però el 23,6% dels centres no arriba a aquestes xifres. I només un 32.8% tenen 10 volums per alumne.
- Augmenta la preparació dels responsables de biblioteca, però disminueix la dedicació. Només un 4.8% disposen de jornada completa a la biblioteca.

Pel que fa a totes aquestes dades en trobem alguna d'esperançadora i molt positiva i altres que no ens donen les bones notícies que ens agradaria. Per la part positiva em quedo amb l'augment de biblioteques en aquests anys i amb el fet que n'hi ha moltes amb projectes de lectura. Com a punt negatiu he de destacar la manca d'hores que tenen els responsables de les biblioteques de centre.

Seguint amb les jornades del març del 2013, també van aportar dades sobre les activitats i els usos de les biblioteques. Val a dir que els resultats, en aquesta ocasió, són molt més positius del que jo pensava. Remarquen que la tendència és augmentar les hores d'obertura de les biblioteques, amb més de 10 hores setmanals, així com augmentar les hores de dedicació de les comissions de biblioteca. I assenyalen altres dades com:

- La meitat de l'alumnat fa servir el préstec al menys una vegada cada quinze dies, per tant, podem dir que la freqüència de préstec és força elevada.
- Un 31.7% de l'alumnat assisteix a les activitats programades
- De manera general, les noies utilitzen amb més freqüència la biblioteca per fer-hi deures, consultes, préstec, lectures i ús dels ordinadors i els nois utilitzen més les noves tecnologies per jugar o xatejar

Un altre punt que crec que és molt important és adonar-nos de la relació que hi ha entre la recerca d'informació i la biblioteca. Sobre aquest ítem l'estudi ens aporta dades com:

- El 28.5% dels alumnes només busca informació a internet, i d'aquests només el 10.1% recorre a la biblioteca escolar.
- Només el 22.5% contrasten diferents fonts d'informació
- Només un 16.6% dels alumnes diu que qui els ha ensenyat a buscar informació és el responsable de la biblioteca.
- Pel que fa al professorat, el 54% assegura que va a la biblioteca a cercar informació del que vol ensenyar, el 50.4% contrasta les fonts d'informació i un 46.5% busca qualitat i fiabilitat en les fonts.

Totes aquestes dades van molt lligades amb una de les preocupacions actuals respecte a les noves tecnologies a les biblioteques i a la cerca d'informació. Com hem vist, hi ha un tant per cent molt elevat de l'alumnat que confirma la tendència de buscar informació únicament a internet, per tant, es confirmen les hipòtesis. D'altra banda, em preocupa que només un 50.4% dels docents contrasti la informació que ha trobat, crec que és una xifra escassa si tenim en compte la quantitat d'alumnat que assimilarà la informació que no ha estat comprovada.

Per últim, vull fer especial menció a la dada que més m'ha sorprès. Inés Miret apunta que el 78.1% dels centres té Pla de Lectura de Centre, però d'aquests, només 1 de cada 3 l'executa. És encoratjador saber que quasi un 80% de les escoles enquestades disposa d'un Pla Lector organitzat i ben planificat, però no ho és tant, saber que són tan pocs els que el posen en pràctica. En general sembla que cada vegada es té més consciència de la importància de la biblioteca escolar, tot i així, tenint en compte totes les dades anteriors, s'ha de dir que ens queda molta feina a fer.

1.2. Funcions de les biblioteques escolars

Pel que diuen els estudis, les biblioteques escolars cada vegada prenen més importància dins del marc escolar, i és palpable l'evolució i transformació que estan experimentant aquests darrers anys. Aquest avanç fa que les biblioteques deixin de ser magatzems de llibres i es transformin en espais d'aprenentatge i plens d'activitats relacionades amb el gust per la lectura: préstec de llibres, l'hora del conte, exposicions temàtiques, visites d'autors...

D'altra banda, cada vegada amb més força, les noves tecnologies formen part de la vida a l'escola, i la biblioteca, com a part d'aquesta, no es queda enrere incorporant materials audiovisuals, sobretot CDs i DVDs. Així és com podem observar com la biblioteca escolar està també immersa dins els canvis continus que la nostra societat està experimentant i és per això que està en canvi continu i intenta integrar tots els nous reptes que se li plantegen.²

Tot i que el concepte actual ha canviat, sabem que l'objectiu principal de qualsevol biblioteca és promoure la lectura, o, dit d'una altra manera, fomentar l'hàbit lector. No és qüestió d'inventar una nova biblioteca o reformular el concepte i el model que ja porten anys desenvolupant, aquests ja són vàlids, però cal posar-los en pràctica amb fermesa i de manera estable.

² Per saber-ne més us remeto a Durban, Glòria. (2010) "4. Biblioteca escolar y cultura digital. La coexistència de medios para la promoción de la cultura escrita" dins Durban, G. *La biblioteca escolar, hoy. Un recurso estratégico para el centro*. Barcelona: Graó, p. 55-66.

No obstant això, no podem oblidar-nos de les moltes funcions que té la biblioteca dins de l'escola: entre altres, lloc per aprendre a fer silenci, escoltar o posar en comú idees, espai per desenvolupar la imaginació, espai per a orientar l'alumnat, les famílies i els mestres en la tria de llibres. Amb tot això és essencial formar els nostres alumnes en la cerca i el maneig de la informació i afavorir-ne l'accés. Ha de ser un espai facilitador de recursos per a tota la comunitat educativa i això fa que aparegui una de les funcions que, segons la meva opinió, potser s'oblida més, que és la biblioteca escolar com a compensador de desigualtats, ja que tots els alumnes poden accedir de manera igualitària a la lectura i a la cerca d'informació. Això possibilita el treball de l'educació en valors i fomenta la convivència gràcies als seus espais de lectura compartida. Aquest punt és una idea que va molt relacionada amb l'objectiu d'aquest treball: dotar l'escola FEDAC de Ripollet d'un espai de biblioteca i donar a l'alumnat i al professorat l'oportunitat d'accedir als diversos materials que té la biblioteca. És per això que la biblioteca ha de vetllar perquè els seus recursos estiguin sempre actualitzats i els materials que disposi siguin adequats.

Aquest últim objectiu va molt lligat a un dels objectius que apareixen al currículum d'educació primària, que és aconseguir formar futurs ciutadans crítics amb el món que ens envolta. Si tenim en compte que llegir a casa³ té un paper fonamental perquè els fills o filles esdevinguin bons lectors, resulta evident pensar que la biblioteca té un paper fonamental per garantir la igualtat d'oportunitats per a tothom. És en aquest punt on la biblioteca escolar vincula la seva finalitat i justifica la seva existència.

Tots, tant els docents com les famílies, i seguint el concepte que Jaume Centelles ens planteja en un dels seus llibres (2005), hem d'intentar aconseguir que la biblioteca esdevingui el cor de l'escola. I ho podem aconseguir si creem un espai de convivència, d'intercanvi i de cohesió on tota la comunitat hi tingui un espai, i des d'on es fomenti el gust per la lectura i els infants puguin trobar les eines necessàries per ser competents en aquest món.

³ Podeu llegir les recomanacions que ens dóna la Generalitat de Catalunya per despertar l'hàbit lector a: <http://familiaiescola.gencat.cat/ca/educar_i_creixer_en_familia/temps_de_familia/lectura>

1.3. Ubicació i espai

L'estructura i l'organització de l'espai de biblioteca ha d'afavorir que els alumnes hi trobin un lloc d'aprenentatge i un ambient acollidor. Al document sobre les *Directrius i estàndards per a les biblioteques dels centres educatius de Catalunya*⁴ del COBDC es proposen diferents actuacions referents als espais i equipaments perquè les biblioteques escolars siguin un lloc de trobada, de treball i d'oci. I que integrades en un projecte educatiu afavoreixin l'hàbit lector, la promoció de la lectura, l'aprenentatge i l'educació en l'ús de la informació.

La biblioteca ha de ser un espai atractiu i funcional que afavoreixi i potenciï la funció educativa. I per això, és fonamental la incorporació del servei de biblioteca en la planificació dels centres educatius. La ubicació ha de permetre la convivència de diverses zones o serveis i ha de facilitar el lliure accés a tots els estudiants i a la comunitat educativa; en aquest sentit, la seva ubicació, disseny i equipament hauran de satisfer les necessitats d'accessibilitat a tots els usuaris.

Algunes de les actuacions a dur a terme contemplen:

- Adequació dels espais d'acord amb les directrius i els mínims internacionals
- Adquisició de mobiliari adequat per al compliment de les seves funcions
- Instal·lació d'equipament informàtic i connexió a la xarxa

Per al desenvolupament adequat del projecte i en referència a la ubicació i instal·lació de la biblioteca escolar el COBDC i les directrius IFLA/UNESCO⁵ aconsellen:

- Emplaçament central i pròxim a les àrees de docència. Si és possible a la planta baixa

⁴ Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya. "*Directrius i estàndards per a les biblioteques dels centres educatius a Catalunya*". Barcelona: Col·legi de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 2013, pag 17 – 19 i 37.

⁵ Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya. "*Manifest IFLA / UNESCO. Per a la biblioteca escolar*". Barcelona: Col·legi de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 2005, pag 20.

- Disseny adequat per facilitar l'accés a l'alumnat amb discapacitats
- Capacitat i flexibilitat per acollir a diferent tipologia de grups, multiplicitat d'activitats i canvis futurs tant en currículum com en tecnologia
- Prestatgeries i llocs de consulta apropiats en mida i nombre i per disposar de diferents àrees de treball
- Il·luminació adequada i suficient, d'acord amb la normativa sobre els edificis escolars, tant a través de finestres com amb llum artificial
- Temperatura adequada per afavorir les bones condicions de treball i la conservació dels materials
- Establiment d'espai WiFi
- Senyalització atractiva i amb la tipologia i mida adequada, que faciliti la localització i l'ús dels materials i serveis

Les directrius IFLA/UNESCO per a la biblioteca escolar indiquen que "no hi ha un estàndard universal per a les instal·lacions de biblioteca escolar, però és útil i pot resultar d'ajuda disposar d'algun tipus de fórmula sobre les quals es puguin basar les estimacions a l'hora de planificar". D'altra banda, l'especificitat quantitativa dels recursos que ha de tenir una biblioteca escolar és important ja que contribuirà al desenvolupament del Projecte Educatiu de Centre.

A Catalunya, ens fixem en el document de *Criteris per a la construcció de nous edificis per a centres docents públics*, que és el document oficial que proposa les dimensions que ha de tenir una biblioteca escolar. Aquest és un document important ja que, al marcar les dimensions de la biblioteca escolar, consolida aquesta com un espai important per als centres educatius.

Aquest document ens marca el següent:

- Per a centres amb menys de 100 alumnes, la biblioteca escolar ha de tenir una superfície mínima d'entre 20 i 30 m²
- Centres amb 100-250 alumnes, entre 30 i 60m² de biblioteca escolar. Aquest seria el cas d'escoles amb una línia
- Entre 250 i 500 alumnes, com és el cas d'escoles de dues línies, es necessita un espai d'entre 60 i 75 m² per a la biblioteca

- Per a centres amb una quantitat d'alumnes entre 500 i 1000, l'espai necessitarà entre 75 i 90 m²
- I per a aquells que tinguin més de 1.000 alumnes l'espai mínim és de 90 m²

D'altra banda també és important que aquest espai tingui una distribució òptima, i els diferents documents oficials que hem anomenat ens recomanen crear diferents zones o àrees, aquestes són les següents:

a. Zona administrativa i àrea d'atenció a l'usuari i gestió

- Taula per a catalogar i fer treball intern
- Taulell d'informació i préstec i la zona dedicada a les tasques que ha de portar a terme el personal de biblioteca
- Espai d'emmagatzematge d'equipament i audiovisual i magatzem per subministraments i materials
- Espai destinat a l'atenció als usuaris

b. Zona de consulta general, d'estudi i recerca

- Espai per al fons de referència i coneixements
- Taules i cadires apropiades per l'edat i per a poder treballar individualment i en grup
- Espai versàtil per acollir diferents tipologies de grups i activitats, així com grups reduïts o grups grans i dotats amb tecnologia i possibilitat de projeccions
- Espai de treball en línia per a la consulta de catàlegs i material audiovisual

c. Àrea de lectura informal

- Zona amb llibres de ficció (còmics, novel·les, contes, etc.) i publicacions periòdiques
- El mobiliari i l'ambientació han de ser adequats i han d'ajudar a identificar la funció de l'espai i diferenciar-lo d'altres àrees.
- És adequat dotar a l'espai d'un paviment o estora de material càlid que permeti asseure's o ajeure's a terra. Així com coixins o butaques.

De la mateixa manera que l'espai físic, l'escola i la biblioteca han d'estar dotades del propi espai virtual. Les eines informàtiques i els programes serviran de base per distribuir els espais virtuals de la biblioteca. Totes aquestes eines tenen l'objectiu de posar a l'abast del professorat i l'alumnat la informació necessària per a la tasca educativa, per tant s'ha de ser curós i organitzar-los de forma clara, comprensible i a l'abast de tots. Per això el document de *Directrius i estàndards per a les biblioteques dels centres educatius de Catalunya* (2013, pag 19.), ens assenyala les següents àrees com aquelles imprescindibles per a les biblioteques:

- Àrea del catàleg i préstec: En aquesta es pot consultar el catàleg i realitzar totes les altres tasques que el programari per a la catalogació permeti, com ara, el préstec, reserves de llibres, modificació de dades, etc.
- Àrea de col·lecció electrònica: En aquest espai l'usuari disposarà d'accés als recursos electrònics que s'hagin seleccionat prèviament, a publicacions periòdiques i a plataformes especialitzades en descàrrega de llibres en format electrònic així com altres tipologies documentals
- Àrea de suport docent: És on s'agrupen tots els documents que el professorat utilitza directament a l'aula i també material relacionat amb la dinàmica i metodologia docent
- Àrea d'intercanvi de la comunitat escolar: És la zona on es pot accedir a la informació institucional del centre, així com a material creat per l'alumnat, fòrums d'opinió, etc. Aprofitant així totes les eines 2.0 que s'ofereixen actualment.

L'últim aspecte important pel que fa a l'espai és la importància de la senyalització i retolació. Per una escola és molt important que l'espai de biblioteca es trobi ben senyalitzat per tota l'escola, d'aquesta manera tothom podrà accedir a l'espai d'una manera més senzilla. Aquesta ha de ser clara, entenedora i fàcil de llegir i s'ha de tenir en compte que:

- S'ha de senyalitzar la ubicació de la biblioteca al pati, a consergeria, secretaria i als passadissos
- S'han de senyalitzar les àrees i els serveis
- Ha d'orientar als usuaris on trobar la informació i com trobar-la

- Els rètols i les grafies han d'estar unificades
- Els rètols han de penjar-se a una alçada adequada per a totes les edats

1.4. Mobiliari

Un altre punt important a l'hora de muntar una biblioteca és el mobiliari i aquest ha de complir unes característiques generals enfocades a la seguretat i tenint en compte les diferents edats que tenen els usuaris. En primer lloc és important que l'estat dels mobles sigui òptim, ja que aquest ha de ser segur i en el cas de les prestatgeries suportar força pes ha de ser adequat a l'edat dels usuaris i també adequat per als documents que conté i per últim és important que, tot i que el mobiliari sigui reaprofitat, en conjunt sigui homogeni.

Podem dir que els principals elements de mobiliari d'una biblioteca escolar es poden dividir en quatre grups, les prestatgeries, les taules i les cadires, el mobiliari per a suports documentals específics i els punts d'accés informàtic. Tots ells han de tenir un certs requisits que exposo a continuació:

1. Prestatgeries

Es recomana una combinació de prestatgeries d'1,50 i d'1,85 metres d'alçada i una distància no inferior a 1,50 metres d'aquestes per facilitar la circulació. És aconsellable algun mòdul amb rodes que permeti desplaçar-los de manera còmoda i és imprescindible que els prestatges siguin mòbils, de manera que puguin ser col·locats de la manera més adient en cada prestatgeria.

2. Les taules i les cadires

El nombre mínim de punts de consulta no hauria de ser inferior al doble del necessari per acollir un grup-classe, això marca un mínim de 50 – 60 places. És recomanable que s'evitin les agrupacions en fileres i cal preveure la versatilitat de l'espai. Les mides de les taules i cadires han de ser adequades per a l'edat de l'alumnat, així doncs per a un centre de primària cal fer una combinatòria que tingui en compte les diferents etapes de creixement de l'alumnat. Per últim és important el repartiment dels punts, que estaria en un

80% per a punts formals (taules de lectura i per ordinadors) i un 20% per punts informals (butaques, coixins, tamborets...)

3. El mobiliari per a suports documentals específics

La diversitat de documents d'una biblioteca escolar requereix la incorporació de mobiliari més específic com és el cas d'un buc per a CD, DVD i jocs d'ordinador i prestatgeries d'exposició frontal per a revistes

4. Els punts d'accés informàtic

Del total de punts de consulta entorn al 20-25% haurien de ser punts d'accés informàtic i és important la incorporació d'altres equipaments informàtics com ara el canó de projecció o la pissarra digital.

1.5. La col·lecció

La biblioteca escolar ha de facilitar l'accés a una àmplia varietat de recursos i de qualitat que satisfacin les necessitats d'informació, lectura i formació d'usuaris. Per aquesta raó, cal disposar d'una política de gestió de la col·lecció que defineixi l'abast, els continguts de la col·lecció i l'accés a recursos externs.

Totes les biblioteques han de disposar d'un conjunt de documents rellevants i actualitzats que facin que aquesta compleixi les seves funcions. El nombre de documents no hauria de ser inferior a l'equivalent de 10 per alumne.

Un 60% hauria de consistir en documents i recursos d'informació i l'altre 40% és el dedicat a la ficció. Sense oblidar que la biblioteca també ha de tenir un espai per a jocs, música, revistes, pel·lícules...

1.5.1. Política de desenvolupament de la col·lecció

L'objectiu d'aquesta política ha de garantir, d'una banda, el bon funcionament, un plantejament coherent i un desenvolupament correcte del fons de biblioteca. D'altra banda, també ha de tenir en compte, de manera clara i detallada, els criteris que es

portaran a terme per a l'adquisició i selecció de documents i en qui recaurà la responsabilitat de triar i mantenir la col·lecció (renovació, adquisició, esporgada).

Tota la plantilla que conformi la comissió de biblioteca ha de cooperar amb la direcció i el professorat del centre per desenvolupar una política comuna, que es basi en el currículum, les necessitats i els interessos de tota la comunitat educativa i que reflecteixi la diversitat social, sense perdre de vista aquests aspectes:

- L'objectiu que marca el Manifest IFLA/UNESCO de la biblioteca escolar
- La llibertat intel·lectual i d'informació
- Els objectius a curt i llarg termini
- El propòsit de la política de la col·lecció en relació amb el currículum i el centre
- L'assignació d'un pressupost anual
- Els percentatges de distribució del fons de la biblioteca
- Les polítiques de conservació i de manteniment
- Els mètodes de selecció i esporgada
- La política de donacions

1.5.2. Contingut de la col·lecció

Una biblioteca escolar actual i de qualitat ha de comptar, d'una banda, amb tota mena de recursos, entre els quals trobem els impresos, electrònics, objectes, jocs i audiovisuals entre altres. D'altra banda, la biblioteca és un òrgan creador d'informació i de contingut i aquest material també hi ha de ser present.

Les Directrius i estàndards per a les biblioteques dels centres de Catalunya (2013, pag 21.) diu que, independentment del seu suport la col·lecció de la biblioteca ha d'incloure els següents tipus de materials:

- Materials generals de consulta: diccionaris, enciclopèdies, directoris, bases de dades...
- Materials de ficció (incloent-hi un ampli ventall de gèneres: misteri, ciència-ficció, terror, fantasia, còmics, poesia, etc.)

- Materials de no-ficció i materials de suport a l'estudi i als programes educatius, tant per a l'alumnat com per al professorat
- Altres materials per a l'aprenentatge: làmines, jocs, jocs d'ordinador, música, etc.
- Revistes (pedagògiques, d'interès general i especialitzades)
- Diaris
- Materials curriculars
- Materials per a nois i noies amb necessitats educatives especials (material de lectura fàcil, materials de lletra gran, audiollibres, etc.)
- Materials produïts per l'escola: treballs de recerca, materials docents...
- Materials produïts per la biblioteca
- Fons local: materials propis del barri, localitat i comarca

1.5.3. Desenvolupament del fons

El desenvolupament del fons és una de les tasques de la persona encarregada de la biblioteca de l'escola, i s'ha d'ajustar a la política abans mencionada. Per al desenvolupament de la col·lecció, igual que per a moltes altres tasques de la biblioteca, és imprescindible la col·laboració de tota la comissió de biblioteca. És aconsellable que els alumnes participin en el procés d'adquisició de nous materials per assegurar-nos que reflecteixen els seus interessos i inquietuds.

És necessari tenir clar que el fons de la biblioteca no pot créixer de manera indefinida i que el fet d'incorporar nous materials implica eliminar-ne altres, aquest és el procés d'esporga. És on cal eliminar llibres vells, fets malbé o de continguts obsolets, tant pel que fa a material imprès com a material electrònic.

És molt important que el material que tingui la biblioteca estigui sempre actualitzat, ja que l'ús de materials que no ho estan dona com a resultat que s'ofereix a l'usuari informació poc rigorosa, també és necessari ja que els llibres nous poden passar desapercebuts entre els materials vells i desfasats.

1.5.4. Gestió de la col·lecció

La gestió de la col·lecció de la biblioteca s'ha de marcar tenint en compte les normes i estàndards bibliogràfics internacionals, a més el Departament d'Ensenyament ha de dotar les biblioteques escolars d'algun sistema automatitzat que permeti gestionar els serveis tècnics (catalogació, classificació, control...) i els serveis que ofereixen als usuaris (catàleg, préstec...) i aquest programa ha de ser comú per així permetre establir xarxes educatives.

1.6. Serveis

Dins del currículum, la biblioteca escolar és un mitjà per aconseguir objectius referents a la competència en l'ús de la informació, disponibilitat de recursos per als estudiants de totes les edats i difusió de la informació i de coneixements. Per això, és important que, tant a nivell nacional com local, es disposin de programes destinats a desenvolupar la biblioteca. Aquests programes poden tenir objectius molt diversos i requerir diferents accions segons l'entorn on es trobin. Alguns d'aquests objectius són:

- Promoure biblioteques model per exemplificar bones pràctiques
- Establir un comitè de biblioteques
- Dissenyar una estructura de cooperació entre les biblioteques escolars i públiques
- Iniciar programes de formació del personal i professorat de biblioteca
- Iniciar el finançament per projectes relacionats amb la biblioteca

D'altra banda, cada una de les biblioteques escolars pot oferir diversos serveis per tal d'impulsar-la com a eina d'aprenentatge a l'hora de desenvolupar qualsevol de les àrees curriculars i fomentar l'hàbit lector.

La quantitat i la qualitat d'aquests serveis s'establiran en relació amb les característiques de cada centre i de la comunitat educativa a la qual pertanyen. No obstant, la biblioteca els ha d'oferir als seus usuaris i en un horari suficientment

ampli per així garantir l'accés. D'entre tots els possibles, destaco els següents serveis destinats a tota la comunitat educativa:

1. Servei de consulta

Aquest ofereix la consulta i la lectura a la biblioteca del seu fons. En especial, cal vetllar pel suport al professorat, la preparació de fons bibliogràfics seleccionats i activitats per al centre i l'elaboració i divulgació de les novetats que adquireix la biblioteca

2. Servei de préstec

En aquest cas, s'ofereix la possibilitat que l'usuari s'endugui a casa els documents que hi ha a la biblioteca. I inclou préstec a l'aula, als cicles o departaments i individual, és a dir, a tots els membres de la comunitat educativa.

Hi ha la possibilitat d'establir convenis de préstec amb les biblioteques públiques, per tal que el fons que s'ofereix sigui més ampli i adequat a les necessitats i interessos dels usuaris.

3. Servei de suport a l'aprenentatge i al desenvolupament del currículum

Aquest dóna suport en la recerca i ús de la informació i també forma en l'ús d'eines i recursos d'informació com ara catàleg, web 2.0 o fonts d'informació en format electrònic.

4. Servei de promoció i foment de la lectura

La biblioteca és una aliada del centre educatiu en el foment de la lectura organitzant activitats que tenen com a objectiu fer lectors amb capacitat per comprendre, interpretar i gaudir de textos i imatges.

Des de la biblioteca també s'ha d'oferir orientació per fomentar la lectura i participar en el desenvolupament del Pla Lector del centre. D'aquesta manera, podem millorar el desenvolupament i assoliment de la competència lectora, la de l'ús de la informació i el gust per llegir.

1.7. Personal de la biblioteca escolar

Per a un funcionament adequat, la biblioteca escolar ha de comptar amb personal qualificat, capaç d'organitzar-la i dinamitzar-la per tal que sigui utilitzada de manera efectiva. Aquest serà membre del personal de l'escola i estarà professionalment qualificat per planificar i administrar el seu funcionament. És interessant que aquest compti amb el suport d'un equip o comissió de biblioteca, per a realitzar totes les tasques.

És important que la biblioteca estigui amb contacte amb la resta de membres de la comunitat educativa, així com professors i la direcció del centre, ja que és indispensable el coneixement del currículum i el treball a les aules per tal de facilitar els recursos per a l'assoliment d'objectius d'ensenyament-aprenentatge. Aquesta és l'única manera d'assegurar que la biblioteca s'integrarà en el desenvolupament del currículum i complirà les seves funcions educatives.

El responsable de biblioteca hauria de tenir una formació doble, una referent a publicacions infantils i juvenils i l'altra amb gestió de la informació per poder complir adequadament les seves funcions. La necessitat de formació pedagògica es justifica perquè el treball es desenvolupa principalment amb nens i nenes i la formació en gestió de la informació és bàsica per garantir la formació d'usuaris i l'organització i gestió de la biblioteca. No obstant això, en els centres educatius, el perfil pedagògic té molta més rellevància ja que la funció més important és fer de lligam entre els alumnes i el material de la biblioteca.

En qualsevol cas, el responsable de la biblioteca ha de tenir els coneixements i habilitats per promoure la lectura i gestionar i proporcionar informació. També són necessaris coneixements relacionats amb el tractament de la informació, és a dir, la competència en l'ús de la informació i la implementació de les TIC.

El nou concepte de biblioteca escolar suposa una ampliació de les funcions del responsable: és l'encarregat de recopilar i tractar els documents així com de

gestionar els recursos; a més, ha de comunicar i fer circular la informació tant la pedagògica com la cultural.

És molt important la funció pedagògica que té ja que, en col·laboració amb la resta de docents, ha d'oferir als alumnes oportunitats d'aprenentatge en tot allò referent a l'ús i l'accés a les fonts d'informació i també l'accés a la lectura com a mitjà d'entreteniment i gaudi.

En resum, i segons les *Directrius i estàndards per a les biblioteques escolars dels centres educatius de Catalunya* (2013, pag 27), les funcions que ha de dur a terme el coordinador responsable de la biblioteca són:

- Liderar el projecte de biblioteca per facilitar l'assoliment dels objectius
- Elaborar el pla i la memòria anual de la biblioteca [...]
- Identificar les necessitats relacionades amb la lectura i informació de tota la comunitat escolar i establir els processos per resoldre-les [...]
- Liderar i impulsar la comissió de biblioteca [...]
- Gestionar la biblioteca de l'escola: seleccionar, adquirir, mantenir i retirar fons documentals; catalogar i classificar els recursos de la biblioteca [...] gestionar el pressupost i dirigir l'equip de la biblioteca
- Organitzar l'espai i els recursos [...]
- Garantir l'execució de les programacions per a diferents nivells, que facilitin l'adquisició de les competències en informació de l'alumnat [...]
- Participar en l'impuls del pla de lectura del centre liderat per l'equip directiu
- Facilitar informació al professorat i a l'alumnat sobre els recursos disponibles per al desenvolupament dels currículum i l'accés a la documentació
- Recopilar i fer conèixer entre el professorat experiències concretes de treball amb la informació i la lectura, que incentivin l'ús de nous mètodes docents i promoguin l'ús de la biblioteca i els seus recursos.
- Preparar i difondre materials específics de suport a la docència, i organitzar la biblioteca escolar per convertir-la en centre de recursos per a l'aprenentatge
- Potenciar l'ús de les tecnologies de la informació [...]

- Fer conèixer i promoure la producció editorial [...]
- Establir coordinació amb els serveis educatius i amb altres organismes de l'entorn [...]
- Desenvolupar vincles entre els centres d'educació primària i secundària per facilitar la transició de l'alumnat i per garantir l'assoliment dels objectius de la programació de la biblioteca
- Treballar amb la comunitat en general, especialment amb les famílies
- Vetllar per l'avaluació anual del projecte de biblioteca

1.8. Promoció de la biblioteca escolar

Per a aquest treball no em centraré massa en aquest punt ja que l'objectiu és només el de crear un espai on tota l'escola tingui cabuda, tot i així, una biblioteca sense un Pla Lector, pot no complir els objectius. És per això que crec important dedicar un apartat a parlar sobre totes les activitats d'animació a la lectura que s'han de fer en una biblioteca i l'organització d'aquestes.

Són molts els autors que defensen la importància de la lectura en el centre escolar i els beneficis que aporta la seva pràctica i la realitat és que els infants del nostre país cada vegada llegeixen menys. No pretenc donar una resposta o solució a aquest plantejament, però vull aportar tres punts fonamentals que tots el centres d'educació primària haurien de portar a terme.

Abans de tot, però, és important que establim les bases de què és llegir, ja que molts creuen que aquest acte consisteix "només " a saber desxifrar i comprendre un escrit. Teresa Colomer i Anna Camps (1991:80) ho defineixen com: "llegir és molt més que un simple fet mecànic de desxiframent d'uns signes gràfics, és sobretot un acte de raonament", tal com diuen en aquest procés i intervenen molts altres factors que van més enllà del que és llegir pròpiament, sobretot les interferències. És molt important que durant la lectura sapiguem captar tot allò que no apareix al text i que s'ha de deduir i els coneixements previs que té el lector o lectora sobre allò que està llegint. Tot aquest procés tan complex, i senzill a la

vegada, fa que puguem entendre i comprendre tot allò que llegim. Tot i així, sembla que, segons els informes PISA, no acabem de superar els mínims en comprensió lectora.

Pel que fa a l'animació a la lectura, crec que un dels punts indispensables és que tots els centres haurien de formar una comissió de biblioteca i aquesta ser l'encarregada de crear un Pla Lector i seguir-lo. En ell hi haurà un seguit de mesures que agrupades i consensuades entre l'equip directiu i tot el claustre formaran un bon punt de partida per fomentar l'hàbit lector als alumnes del centre.

D'altra banda és important posar èmfasi a la relació entre lectura i lleure. Actualment a la majoria d'escoles es fan moltes activitats que pretenen ser activitats d'animació a la lectura, però que en realitat són activitats d'avaluació on es penalitza l'error i es valora únicament la velocitat i la dicció. I el que acaben aconseguint és que l'objectiu real d'entendre un text es transformi en un objectiu molt més simple que és el de desxifrar-lo de la manera més correcta.

Per últim, els adults que ja hem adquirit l'hàbit lector tenim clar que la lectura és una activitat voluntària i, tal com dèiem en el punt anterior, lligada als moments de lleure. I com a fet voluntari, si agafem un llibre que no resulta el que nosaltres esperàvem, l'aparquem i n'agafem un altre sense que aquest fet sigui una sanció. Però, llavors per què no permetem que els alumnes puguin fer el mateix? Com diu Emili Teixidor (2007:33): "Si els adults ens equivoquem moltes vegades en la tria de les nostres lectures i reaccionem abandonant el llibre a la meitat o regalant-lo al nostre pitjor enemic, ¿per què ens entossudim en la idea que els nois han d'acabar tots els llibres que trien voluntàriament?" Calen espais i moments perquè els alumnes llegeixin sense pressió i allò que a ells els ve de gust i per aconseguir això cal parar atenció en les idees i creences que tenen tant mestres com famílies sobre la lectura.

2. Aplicació pràctica

2.1. Objectius

Després d'haver analitzat tot el que fa referència a la biblioteca escolar i a com aquesta ha d'estar organitzada, ara cal posar en pràctica tota la teoria. La idea principal és crear un pla de biblioteca per a una escola determinada, en aquest cas l'escola Fedac Mare de Déu del Roser de Ripollet. És important durant la realització d'aquest que hi hagi la màxima relació entre la teoria estudiada i la realitat de l'escola, d'aquesta manera és com s'aconseguirà major correcció i perfecció en la biblioteca de l'escola.

Partint, doncs, de la teoria presentada, la meua proposta pretén donar resposta a un problema que aquesta escola arrossega des de fa anys que és la creació, organització i distribució de l'espai de biblioteca. La manera en què ho faig és a partir d'una proposta, la qual marca els punts bàsics de la distribució i organització de l'espai i el material tant bibliogràfic com d'altre tipus, així com alguns serveis que pot oferir. No obstant això, remarco que aquest pla no fa menció a cap activitat de foment lector o promoció de la lectura, ja que aquestes formen part del proper pas que seria elaborar un pla lector per a la biblioteca i per a la l'escola.

2.2. Metodologia

Aquest apartat pretén donar resposta al procés que he dut a terme per a realitzar la part pràctica del Treball de Final de Grau.

Per començar vaig buscar alguna escola que no disposés d'una biblioteca escolar ben estructurada i organitzada. A Ripollet, vaig trobar l'escola Fedac, que actualment estan realitzant canvis estructurals i metodològics. Aquesta escola fa uns anys va sol·licitar la gestió d'una línia d'ESO, a causa d'això van haver de fer reformes en l'estructura i la disposició de les aules del centre. La direcció del centre

va destinar una aula on establir la biblioteca, tot i així, no disposaven del suficient temps per a l'organització de l'espai, i van ajornar la feina a la biblioteca.

En saber-ho, vaig sol·licitar una reunió amb la direcció del centre, per parlar-ne. A causa dels nous canvis i noves directrius de la Generalitat de Catalunya pel que fa a les biblioteques escolars, van veure bé que jo fes una feina inicial que servís de marc informatiu, valoratiu i de reorganització de la biblioteca. De seguida van ensenyar-me el lloc físic, el mobiliari i el fons base que tenien i amb tot això em van donar l'oportunitat de fer amb aquella aula el que jo trobés oportú per tal que l'escola tingués una biblioteca ben estructurada i a punt per a treballar. A causa de diversos factors, l'escola no disposa de recursos econòmics per destinar a la biblioteca, així que el problema, o la condició, era que no podíem fer cap compra i per tant havíem d'optimitzar allò que ells ja tenien. Perquè en quedés constància, van fer un redactat autoritzant-me a fer aquest treball al seu centre, que podeu veure a l'annex 1.

Per començar a realitzar el treball, i marcat per l'estructura bàsica del TFG, vaig organitzar un marc teòric amb tota la informació i documentació referent a les biblioteques escolars. D'aquesta manera m'assegurava saber tot allò essencial de les biblioteques i també el que la llei diu i el que els experts han posat en pràctica. Tota la bibliografia emprada per aquest punt la trobareu a l'apartat corresponent al final del treball.

D'altra banda, volia que els alumnes, que són els principals usuaris de l'espai, poguessin opinar i parlar sobre el que ells volien i el que ells creien que era una bona biblioteca o com ells volien que aquesta fos. Per tant, vaig proposar un grup de discussió amb representants de tots els cursos. A l'annex 2 podeu veure els apunts que vaig prendre durant el desenvolupament d'aquest. El funcionament d'aquest va ser molt senzill ja que només els vaig donar una consigna i ells van anar creant una conversa explicant-me i discutint com volien que fos i què volien fer a la biblioteca.

També volia tenir l'opinió d'una persona que tingués molta experiència. Així que em vaig posar en contacte amb Jaume Centelles, mestre bibliotecari de l'escola Sant Josep – El pi de l'Hospitalet de Llobregat, per tal de fer una petita xerrada. Quan vam quedar, vaig plantejar-me si fer una entrevista tancada amb preguntes establertes o no. Vaig optar per la segona opció, ja que volia aprofitar tota la informació que ell pogués donar-me. Així que quan ens vam trobar vaig explicar-li quin era el meu projecte i ell em va anar explicant coses que em podien servir, el que no podia oblidar-me, etc. A l'annex 3, podeu llegir les notes que vaig prendre durant aquesta estona. Tot i així destaco un concepte que deia: "pel que fa al concepte de pla de biblioteca i al document en si mateix, jo no n'he vist mai cap. Crec que és el que es feia durant tot el procés Puntedu, tot i així es confon molt amb el pla de Lectura. Sé que no és el mateix, però si ens posem en la pell dels responsables de biblioteca entenc que dediquen més temps al pla lector, pel que fa a la distribució i organització pot anar variant al llarg dels anys i a través dels diferents responsables."

Un altre punt a tenir en compte era la situació de la biblioteca en el moment de començar. Per fer-ho vaig realitzar dos qüestionaris: el primer es centra en l'ús de la biblioteca, és el document Consejería de Educación (2011) *Organización y funcionamiento de la biblioteca escolar. Tareas básicas*. Junta de Andalucía. I el segon qüestionari és un autodiagnosi dels punts forts i febles de la biblioteca 2.0. Podeu trobar-los a l'annex 4. Els resultats d'aquests dos qüestionaris forma part de la planificació de la proposta per a la de biblioteca i es recullen, sobretot, a l'apartat de l'estat actual de la biblioteca d'aquesta escola.

Per últim, era indispensable analitzar el municipi on es troba el centre i el mateix centre. Això ho vaig fer, per una banda, a partir d'informació sobre Ripollet extreta de l'arxiu municipal, i per l'altra, llegint i analitzant el Projecte Educatiu del Centre.

Així doncs, la metodologia emprada per a la realització d'aquesta part pràctica se centra, pel que hem dit, en les fonts d'informació teòrica i es complementa amb l'anàlisi i observació objectiva de la biblioteca i amb l'anàlisi de les valoracions i

consells rebuts a través del grup de discussió i de la xerrada amb el mestre-bibliotecari.

El resultat és la triangulació de tots els punts i tota la informació rebuda per redactar un seguit de consells que pot seguir el centre per tal de millorar l'organització de la biblioteca de la seva escola.

2.3. Presentació del context de l'escola

2.3.1. Presentació del municipi

Ripollet és un municipi d'uns 40 mil habitants situat a la comarca del Vallès Occidental. Confronta al nord amb Barberà del Vallès, al sud i a l'est amb Montcada i Reixac i a l'oest amb Cerdanyola del Vallès. La densitat de població és de més de 8.000 habitants per quilòmetre quadrat. Per abastir tota la canalla, el poble compta amb 11 escoles d'educació primària, tres de les quals són concertades i confessionals i els 8 restant són centres públics, dos dels quals són centres amb metodologies molt innovadores i reconeguts a nivell nacional.

Pel que fa a l'economia, no hi ha dubte que els molins van ser l'origen, els pagesos treballaven a la terra i necessitaven molins a prop per moldre el gra. A finals del segle XVII, es van viure moments molt intensos pel que fa a l'expansió de manufactures papereres i aquests molins de gra, van ser transformats en molins de paper, a més de crear-ne de nous. Aquest fet va ajudar que en moments econòmics i socials inestables, la població no disminuís. Després de la crisi del segle XVII (guerra dels Segadors, pesta bubònica, plaga de llagostes...) que va afectar profundament a la vila de Ripollet, va arribar una època d'expansió econòmica, els pagesos van seguir amb els cultius tradicionals, però l'impacte americà va afavorir a l'explotació de vins. Al segle XIX l'agricultura i principalment la vinya van constituir la base econòmica, fent que l'espai dedicat al cultiu passi d'un 18% a un 41% de la totalitat del terreny. Durant aquest mateix segle s'estableix la indústria a

la vila, tot i que, en un principi no té una gran acceptació. Les primeres manifestacions van ser els telers i els molins paperers van fer grans canvis a l'incorporar la fabricació continua i especialitzant-se en la producció del cartró.

A l'actualitat, segons les dades de l'Idescat (2010), la renda familiar anual és de 14.7 mil euros bruts (a Catalunya és de 16,9 mill €). Pel que fa a l'atur registrat al 2014, també pel lloc web d'Idescat, Ripollet té un 10% de la població en aquesta situació. Tenint en compte que al primer trimestre de 2015 a Catalunya s'ha registrat un 20% de la població en atur, podem dir que és notablement més baix.

Per últim, dades sobre la cultura, en concret el nivell de català. Seguim amb dades aportades per Idescat, en aquest cas les últimes daten al 2011. Ens diuen que un 92,26% de la població entén el català, el 63.99% el sap parlar, el 70,75% el sap llegir, el 47,93% l'escriu i només un 7,74% no l'entén.

2.3.2. Presentació de l'escola

L'escola és concertada i es defineix com a escola confessional i catòlica i té la missió d'encaminar, des de la fe, les realitats humanes i la pròpia cultura. El seu principal objectiu és afavorir el desenvolupament integral de les capacitats de l'alumne/a, promovent l'educació en valors per tal d'ajudar-lo a realitzar-se com a persona lliure i responsable.

Fedac és una fundació educativa que aposta per consolidar la significativitat de les 24 escoles de les Dominiques de l'Anunciata a Catalunya. Ofereixen una educació amb valors que d'acord amb l'esperit del Pare Coll, des del diàleg, la senzillesa, l'acollida i amb un tracte familiar, atén totes les dimensions de la persona i afavoreix el desenvolupament de les seves competències. La fundació, i l'escola, estan compromesos amb la societat i volen donar resposta als nous reptes del món actual, treballant la sostenibilitat, les noves tecnologies, el domini de les llengües, la responsabilitat social, i el creixement interior i emocional. Tot això des d'una comunitat educativa on cada membre participa de manera responsable i amb

capacitat d'assolir un compromís en la creació d'una societat més creativa, crítica, justa i solidària.

L'estil educatiu que té l'escola el fonamenten les característiques pròpies de l'educació dominicana, que són:

- Educació des d'una comunitat en què tots els integrants assumeixen el compromís de mantenir-la viva
- Predicar amb l'estudi i l'oració
- Educar en la fe, la cultura i la vida
- Respectar la persona i els seus valors peculiars
- Senzillesa, obertura, actitud positiva, compassió i proximitat a tots
- Viure en un ambient de diàleg i participació

Aquests centres volen ser una alternativa inspirada en una concepció cristiana de l'home, de la vida i del món, per tant, per definir el tipus d'educació ho fan sent fidels als trets d'escola que volia i va marcar el Pare Coll, que són:

- Model educatiu integral que afavoreixi el desenvolupament de les capacitats físiques, afectives, emocionals, intel·lectuals, socials i ètiques
- Promoure el respecte a la persona i la convivència en un clima de proximitat i acollint i acceptant a tothom
- Promoure una actitud crítica, oberta i dialogant davant un món responsable, plural i en constants canvis
- Oferir serveis educatius des dels valors evangèlics i acompanyar l'alumne en el seu procés de maduració en la fe i d'integració en la comunitat cristiana
- Promoure la devoció a Maria

Entenen que l'alumne és el centre del procés d'ensenyament – aprenentatge i que això implica ajudar-lo a descobrir les seves capacitats, potenciar l'autoestima, promoure la formació permanent, formar l'alumnat per al bon ús del temps d'oci, seguir una metodologia activa, participativa i creativa adaptada a la diversitat, crear un ambient escolar que afavoreixi el diàleg, fomentar la cooperació i el treball

en equip, impartir l'ensenyament escolar i desenvolupar la dimensió ètica, entre altres.

Pel que fa a la quantitat d'alumnes, és una escola d'una sola línia, amb una mitjana de 23, 25 alumnes per curs des de P3 fins a 6è i ara s'està creant una línia d'ESO, que al curs 2015-2016 tindrà els dos primers cursos.

2.4. Projecte de millora de la biblioteca

2.4.1. Situació inicial de la biblioteca

La biblioteca de l'escola té uns 50 anys d'història, tot i que al llarg d'aquest temps ha anat canviant d'ubicació fins a situar-se on és ara. Actualment ocupa un espai d'uns 40m² i disposa d'uns 4.000 volums. Està situada al primer pis i té accés al pati i per a persones amb discapacitats físiques. Durant tots aquests anys però, a part de canvis en la ubicació, també ha patit canvis d'organització, ús i metodologia i ha passat èpoques d'abandonament i altres que els alumnes la visitaven freqüentment sobretot per a fer lectura individual.

A l'estiu del 2014 és quan la biblioteca ocupa l'espai actual i és el moment en que els mestres de l'escola realitzen la primera esporga, rebutjant llibres en mal estat o amb informacions errònies. Però, l'escola no va demanar, en el seu moment, adherir-se al programa Puntedu i per tant no disposa de cap programa de catalogació, per tant la tria i el rebuig d'exemplars no es té controlada.

Actualment no es fa ús de la biblioteca, i aquesta s'assembla més a un magatzem de llibres que a un espai per a la lectura. Trobem diferents prestatges amb obres de coneixement i imaginació però ningú accedeix a aquesta i les obres es troben desordenades i mal catalogades.

Per a fer aquest anàlisi he separat els punts forts dels febles. Començarem amb tots aquells aspectes positius que té la biblioteca escolar i amb totes aquelles accions que estan ben realitzades. I posteriorment, faré una enumeració de tots els punts que no són correctes i que s'han de modificar, canviar o incorporar. Tots extrets després de l'anàlisi dels qüestionaris realitzats.

Com a punts forts n'extrec cinc, quatre dels quals tenen especial rellevància i és molt important que ja ho facin bé. El primer i el més important és que hi ha una professora del claustre que es vol fer responsable de la biblioteca escolar i de la seva gestió, tot i que ha demanat col·laboració i assessorament per a començar el projecte, amb bones maneres i pràctiques adequades. Sobretot demana ajuda pel que fa a l'organització i catalogació del fons, ja que ella no té estudis que facin referència a aquest punt. Un altre aspecte important és la ubicació de la biblioteca, aquesta està situada en una primera planta, tot i així han habilitat l'entrada per a persones amb discapacitats físiques, d'altra banda l'accés es pot fer per dins l'escola i també s'hi pot accedir des del pati i el carrer. El tercer punt a favor és que l'espai disposa d'un ordinador i d'accés a internet, i l'últim és que disposen de tot un seguit de llibres de fons local, potser no és el més important, però és bo que tant l'escola com l'Ajuntament hagin fet possible aquest racó.

Malauradament, de punts negatius n'hi ha molts més, per tal que quedin tots ben marcats, en aquesta ocasió faré una enumeració de tots ells:

- No segueixen la classificació establerta a la CDU
- No és biblioteca puntedu, per tant no hi ha programa e-Pèrgam
- No hi ha establert un pressupost anual
- La classificació dels llibres d'imaginació per edats no és correcta
- Hi ha responsable de biblioteca però no hi ha comissió
- No tenen magatzem
- No es fa difusió de la biblioteca ni a l'escola, ni per xarxes socials
- No tenen lloc web ni es fa referència a la biblioteca des de la pàgina principal del centre
- Hi ha més llibres d'imaginació que de coneixements

- Els pares i els mestres no tenen espai a la biblioteca
- No hi ha una zona dedicada a la gestió o a l'administració
- No hi ha zones, àrees, ni serveis
- Les senyalitzacions no estan posades
- No tenen expositor, ni espai de novetats, ni caixa de suggeriments

Amb tot això podem dir que la biblioteca de l'escola té moltes coses a fer i millorar, tot i que no és impossible ja que s'aprecien ganes que el projecte tiri endavant. Per tal de tenir una visió una mica més gràfica d'aquest espai a l'annex 5 trobareu un petit croquis de la situació inicial i també unes fotografies, dues fetes a l'inici del projecte, just el dia que em van ensenyar la biblioteca i dues més que vaig fer durant el procés de neteja de les taules (la sessió 3 de treball). Podreu observar que l'espai que té és força bo, tot i ser petit té molta amplitud i moltes possibilitats de canvi.

2.4.2. Objectius i funcions de la biblioteca de l'escola

Les àrees de Llengua catalana i literatura, Llengua castellana i literatura i Llengües estrangeres de l'educació primària tenen com a objectiu el desenvolupament de, entre altres, les següents capacitats:

- Desenvolupar la competència comunicativa oral i escrita en totes les llengües de l'escola per comunicar-se amb els altres, per aprendre, per expressar les opinions i concepcions personals, apropiant-se i transmetre les riqueses culturals i satisfer les necessitats individuals i socials.
- Comprendre textos escrits que es donen en l'àmbit escolar i en el context social i cultural proper.
- Produir textos de diferent tipologia i amb diferents suports, relacionats amb el context social i cultural, amb adequació, coherència, cohesió i correcció lingüística, adequada a l'edat.
- Utilitzar la lectura com a font de plaer i enriquiment personal i apropar-se a obres de la tradició literària.

- Comprendre textos literaris de gèneres diversos adequats quant a temàtica i complexitat i iniciar-se en els coneixements de les convencions específiques del llenguatge literari.

Per tant, queda ben clar que fomentar la lectura forma part de les obligacions professionals dels mestres: de tots els mestres, amb independència del nivell, cicle o matèria que s'imparteixi. Aquesta és precisament la missió i els objectius de la biblioteca de l'escola: col·laborar amb tot el claustre i comunitat educativa per fomentar l'hàbit lector i promoure la lectura dels alumnes del centre.

Pel que fa a les funcions de la biblioteca, el Departament d'Ensenyament disposa del document *Directrius i estàndards per a les biblioteques escolars* que orienta en aquest sentit i promou la biblioteca com a suport al Currículum i al Projecte Educatiu de centre. Entre altres destaquem les següents funcions:

- Organitzar i gestionar la informació i el fons documental: la biblioteca gestiona informació i documents que donen resposta al Projecte Educatiu del Centre, per tant en la seva gestió és important la selecció, adquisició, catalogació i difusió de tots els documents que té i les activitats que s'hi realitzen.
- Impulsar la lectura: la biblioteca és un dels punts fonamentals pel que fa a l'impuls del Pla de Lectura del Centre.
- Facilitar l'adquisició de les competències en l'ús de la informació: conjuntament amb l'àrea tecnològica ha de proporcionar eines i estratègies per fomentar i millorar la competència en l'ús de la informació.
- Proveir de serveis i recursos per a l'aprenentatge: facilitar fonts d'informació per a tota la comunitat educativa, alumnes, professorat i famílies i planificar i desenvolupar serveis i activitats per a fer-se conèixer.
- Col·laborar amb l'entorn: treballar i col·laborar amb entitats de la zona i implicar-se en els plans de foment a la lectura

De manera més concreta i adaptada a l'escola es pot dir que es poden aconseguir totes aquestes funcions i per tant, assolir tots els objectius, tot i així, per fer-ho ens necessita que l'escola i el claustre faci canvis generals. Per exemple, ja hem dit en altres ocasions que és imprescindible que es formi una comissió de biblioteca, però és necessari que es realitzi un canvi important a nivell metodològic.

L'escola té molt arrelada la tradició dels deures i els exàmens i aquests dos aspectes dins la biblioteca no existeixen, ja que no es pot fomentar el gust per la lectura posant deures diaris i fent un examen mensual. D'altra banda, mai s'han fet exposicions, ni s'han recomanat lectures, aquestes últimes també sempre han sigut obligatòries i iguals per a tothom. Són tots petits canvis que formen part d'un tot, sols poden semblar petiteses però és important que es realitzin.

La millor manera de recollir tots els canvis, o dit d'una altra manera, totes les noves accions que s'han de portar a terme a la biblioteca de l'escola és creant un Pla Lector. En aquest document, com he dit, l'escola haurà de plasmar totes les accions i activitats a dur a terme i d'aquesta manera, a poc a poc entraran dins la dinàmica de la biblioteca.

2.4.3. Recomanacions de Jaume Centelles i propostes dels usuaris

Com ja he dit al punt de metodologia, una de les parts més importants en aquest treball ha estat posar en comú tota la informació obtinguda, que tota ella lligués i que la biblioteca que s'estava muntant tingués en compte els aspectes tècnics i les demandes dels usuaris. Per tal que tots aquests aspectes lliguin he realitzat una xerrada amb Jaume Centelles i un grup de discussió amb representants de tots els cursos.

En primer lloc, vull parlar sobre la xerrada amb el mestre bibliotecari, ell és una de les persones amb més renom dins el món de la biblioteca escolar i, a més d'aportar-me informació sobre aspectes més tècnics m'aportava tota la saviesa de

tants anys de treball amb infants i concretament el treball a la biblioteca de la seva escola. Entre molts altres temes, vam parlar sobre el què és imprescindible a la biblioteca de l'escola. En primer lloc va destacar l'ordre i la classificació, ell creu que és important que els alumnes sàpiguen on han d'anar a buscar el llibre que volen i fer-ho amb rapidesa és important, ja que si als infants aquest punt els costa perden interès per posterior lectura. Fent un lligam amb aquest punt assenyala la importància d'un ordinador amb connexió a internet i el programa de catalogació ePérgam. Aquest és un aplicatiu del què disposen totes les escoles que es van adherir al programa Puntedu de la Generalitat de Catalunya, no obstant, actualment totes les escoles que ho sol·liciten poden tenir-lo a la seva disposició tot fent un petit curs de formació.

També em recomana que la biblioteca tingui una mascota, diu que sobretot amb els més petits, funciona de meravella i dóna molt joc per fer activitats, per recomanar-los llibres. En certa manera, diu: "és l'excusa perfecta per fer qualsevol cosa". M'assegura que una biblioteca d'un centre de primària que tingui un fons de 1200 llibres d'imaginació bons, adequats i en bon estat pot ser una biblioteca òptima, per això cal que l'escola tingui un bon pla lector i que cada any tingui un projecte a nivell escola vinculat amb l'espai de biblioteca.

Per últim, per poder aconseguir tot això, en especial el fons bibliogràfic, la biblioteca ha de tenir un pressupost anual. Centelles assegura que amb 1.000 euros anuals la biblioteca pot funcionar molt bé.

D'altra banda, tenim el grup de discussió amb nens i nenes de l'escola. Per aquest vaig comptar amb la participació de representants de tots els cicles, hi havia un total de 8 infants, 2 per cada cicle de primària i dos representants de primer d'ESO. Per muntar aquesta dinàmica vaig tenir una petita reunió amb la titular del centre, vam acordar que serien els tutors qui triarien el nen o la nena que trobés oportú, la consigna era que no fos vergonyós i que li agradés debatre. També vam dir que no agafaríem cap alumne d'infantil ja que aquests són més reservats.

L'experiència del grup de discussió ha estat una de les més enriquidores i fascinants del treball, els infants estaven molt receptius i van sortir aspectes molt interessants. El punt de trobada era la mateixa biblioteca de l'escola, i quan vam ser-hi tots ens vam asseure en rotllana i vaig assignar un número a cada alumne per tal de prendre notes més ràpidament. En un primer moment em vaig presentar i els vaig explicar quina seria la meva tasca, i posteriorment els vaig demanar que fessin un cop d'ull ràpid a la biblioteca, des del punt on es trobaven, i que tanquéssim els ulls. Un cop fet s'havien d'imaginar com els agradaria que fos aquesta biblioteca i quines coses canviarien per tal que l'escola tingués una biblioteca de la que ells es sentissin orgullosos.

Un cop vam obrir els ulls les respostes no es van fer esperar, en general, tots coincidien que volien una biblioteca més moderna, més lluminosa i sobretot més ordenada. Quasi tots van dir que els encantaria poder anar a la biblioteca de tant en tant, ja que tenien molts amics de fora de l'escola que hi anaven i s'ho passaven d'allò més bé. També van fer moltes peticions, totes elles molt coherents i moltes molt relacionades amb tota la cerca realitzada per al marc teòric. Per exemple: "un sofà per poder llegir relaxats o també una catifa i coixins!", "pòsters de persones llegint", "decoració feta pels propis alumnes", "Un carretó per transportar els llibres", "que hi hagi el llibre de la setmana", "vindre a escoltar contacontes", "poder-nos endur els llibres a casa", "racó amb llibres que podem escriure nosaltres", "poder vindre a la biblioteca amb els pares", "un lloc per poder recomanar llibres", "que la biblioteca tingui un bloc, per poder-lo llegir des de casa".

La veritat és que, quan s'acostava el límit de temps marcat per fer el debat, cap de nosaltres volíem acabar, els nens i nenes tenien idees molt bones i se'ls notava amb molta il·lusió per aquest projecte. Tots desprenien moltes ganes de poder començar amb aquesta nova etapa, fet que és molt positiu, ja que sense haver de donar cap altra consigna vam parlar de molts temes i aspectes de la biblioteca. Sense haver-ho planejat vaig sentir que tots anàvem en la mateixa direcció i les ganes d'aquest projecte tirés endavant era mútua.

2.4.4. Planificació de la proposta

El fet de realitzar les pràctiques III al mateix centre on havia de portar a terme aquest projecte va fer que disposés de moltes més hores de dedicació per a la construcció de la biblioteca de l'escola. Les hores de treball durant el primer període no eren constants ni massa seguides ja que la prioritat del moment eren les pràctiques i la feina del TFG seria posterior. No obstant això, vaig aprofitar les setmanes de pràctiques per a examinar la situació de l'espai i per a realitzar les reunions necessàries.

La reunió més important i la que va marcar el desenvolupament posterior va ser amb la Carme Escursell, la titular del centre i la futura responsable de l'espai de biblioteca. La veritat és que aquesta no va ser ni llarga ni massa complicada, jo portava unes quantes preguntes preparades, però des del primer moment va dir: "fes el que s'hagi de fer perquè l'escola tingui una biblioteca com Déu mana, això sí, no tenim ni un duro". Aquest fet era molt important ja que ella em donava confiança cega per realitzar tot el que volgués, tot i així tenia una important limitació que era el pressupost.

D'altra banda, com he dit al punt anterior, vaig realitzar el grup de discussió amb la canalla, i òbviament, no van faltar petites aportacions dels mestres durant les xerrades a l'hora del pati. Aquest fet no l'he pogut recollir en cap document ja que eren petites aportacions o comentaris fets en moments d'oci que em resultava impossible anotar. Tot i així, vaig observar clarament dos bàndols. El dels professors i professores que no donen massa importància a la biblioteca, amb aquests les converses eren molt curtes ja que no mostraven interès pel projecte, i el bàndol dels que creien que tenir una biblioteca els obria un ventall nou de possibilitats per a l'escola. No cal dir que amb aquests hi havia molt més feed-back, sobretot em feien moltes preguntes "podrem anar cada setmana a la biblioteca?", "Creus que estaria bé poder fer contacontes?", "Hi haurà un espai amb catifa com a les biblioteques públiques?", entre moltes altres.

Un cop fet tot això, començava el treball fort a la biblioteca. Per això vaig pensar que el millor era que tingués unes sessions jo sola a l'espai de biblioteca per poder tenir una visió més àmplia de tot el que s'havia de fer. Després inclouria petits grups d'alumnes per tal de fer-los participants de la construcció del nou espai.

Per tal que quedés constància de tota la feina feta, vaig decidir que treballaria amb un diari de sessions (el podeu veure a l'annex 6) on aniria apuntant tot el que anava fent durant la sessió per tal de saber tot el que havia fet. Com que és la primera vegada que realitzo una tasca d'aquestes dimensions se'm feia molt complicat marcar la quantitat de sessions que necessitava i què feia a cadascuna d'elles. El que sabia segur era el que faria els primers dies, que era una avaluació del terreny i una llista de totes les tasques a realitzar. A partir d'aquí apareixerien els reptes i les tasques a fer.

Un cop vaig tenir analitzada la situació inicial de l'espai i vaig rellegir totes les notes que havia recollit, em va resultar més fàcil anotar aquells aspectes o espais que no podien faltar a la biblioteca. Primer de tot, els calia un espai perquè els infants poguessin fer lectura informal, també posaríem l'espai de treball individual o en grup, calia destinar un espai per a la mestra o d'administració on hi hauria l'ordinador amb el catàleg i els alumnes havien demanat un petit racó per a les novetats o el llibre de la setmana. D'altra banda, també vaig creure oportú comptar amb un petit plafó per als alumnes on poguessin fer recomanacions de llibres, una bústia de suggeriments i un petit hospital de llibres. Per últim, per primera vegada la biblioteca comptaria amb un racó del Pare Coll, el fundador de la fundació a la qual pertany l'escola, i també un armariet per a mestres i pares amb tota la informació que ells poden necessitar.

Amb tot això, vaig fer diversos propostes o croquis i la direcció de l'escola va triar quina d'aquestes els agradava més, llavors només quedarà posar-se en marxa per tal d'ordenar tots els exemplars i començar a distribuir i decorar l'espai.

2.4.5. Execució de la proposta

Un cop feta la planificació de tot el que volia fer, havia de començar a treballar, com ja he dit, que era la primera vegada que realitzava una tasca d'aquestes magnituds, i se'm feia molt difícil molt planificar què faria cada dia. Per tant, ja preveia que l'execució no seria fàcil.

Recordo que tot el que he anat fent a la biblioteca de l'escola queda recollit en un diari que omplia al finalitzar cada sessió a la biblioteca. Són uns apunts molt curts però que em permetien observar que el que feia, i encara que molt a poc a poc, avançava. En aquest apartat, vull recollir totes les anotacions fetes per tal que quedi clar el procés que he dut a terme i, perquè no, totes les emocions que he tingut al llarg d'aquest.

Tal com explico a l'apartat d'avaluació inicial de la biblioteca, el que em vaig trobar a l'inici del projecte era pitjor del que jo esperava. Una cosa tan bàsica com tenir els llibres de coneixement distribuïts per temàtiques no estava fet. És a dir, durant l'estiu del 2014, tot el claustre es va reunir per a fer una esporga, tot i així els llibres que van decidir conservar els van col·locar sense cap tipus d'ordre. No obstant això, hi havia alguna separació feta, per exemple els d'imaginació estaven separats per cicle i també hi havia ben posats els llibres d'història de Catalunya i tota la literatura universal, espanyola i catalana. Aquesta última separació de la literatura no sabia ben bé per què estava feta. Posteriorment vaig parlar amb la directora i em va dir que li agradaria conservar aquesta classificació ja que a l'espai de literatura hi ha tots els autors i obres considerats clàssics (Joanot Martorell, Mercè Rodoreda, José de Espronceda, Gustavo Adolfo Bécquer, Shakespeare...). Tot i que no hi estic massa d'acord, respecto la seva tria i per tant conservaré aquesta part de la classificació.

Quan vaig entrar per primera vegada a la biblioteca, vaig veure que l'espai no era massa gran, tot i així tenia força possibilitats. Per a l'espai disposàvem de dues taules de treball força grans, però estaven completament plenes de materials

diversos, entre altres llibres vells, llibres donats per esporgar i ordenar, safates, una làmpada de sostre i una bossa plena de rajoles trencades. Era clar que el primer que s'havia de fer era buidar tot aquell espai. Aquesta tasca em va portar més temps del que jo esperava, ja que hi havia decisions que jo no podia prendre i havia d'esperar a altres mestres, per exemple, hi havia diverses piles de material amb diferents noms de professors, i per tant eren ells els qui decidien què fer amb aquest material.

Un cop fet el buidat de les taules la biblioteca ja havia millorat força, tot i no tenir els llibres ben classificats l'aspecte era molt més ordenat. En aquest moment, vaig pensar que el millor abans de començar a moure llibres seria fer un croquis del que volia. Vaig destinar tota una sessió a realitzar diversos esbossos de possibles distribucions. Tot i que la Carme ja m'havia dit que podia fer el que cregués oportú, vaig trobar adient ensenyar-li i parlar sobre les diferents possibilitats. D'entre les opcions, ens vam decantar per una i a partir d'aquest moment ja podia començar tota la remodelació. Podeu veure aquest croquis a l'annex 7.

En un primer moment, el que vaig fer va ser ordenar els llibres de coneixements per temàtiques i un cop això ja va estar, amb l'ajuda de diversos grups d'estudiants,⁶ vam reorientar els llibres als seus nous emplaçaments. Aquesta tasca, igual que la primera, va ser força llarga i quan s'acabava l'hora de treball a la biblioteca semblava que en lloc d'ordenar, desordenàvem. Les taules tornaven a estar plenes de llibres i hi havia cartellets provisionals per tot arreu. Els dos primers dies vaig pensar que no ho aconseguiríem, però a partir del tercer tot es veia molt més clar. No va ser fins al cinquè dia que tot va anar prenent forma.

Que els alumnes m'ajudessin va ser molt gratificant, tot i que a vegades feien molta broma i havíem de tornar a fer i desfer feina. Va haver-hi moments molt especials on mentre portaven un llibre d'un prestatge a l'altre s'aturaven pel camí a fullejar-lo i feien comentaris com: "Ostres! Aquest me l'apunto és molt

⁶ Van ser infants del grup de 6è de primària i em van ajudar a moure els llibres de lloc i ordenant-los tot seguint les marques pautades per la CDU

interessant!”. Però el sisè dia vaig decidir que treballaria sola per acabar de comprovar que la ubicació de tots els exemplars era la correcta.

A partir d'aquest moment, ja només quedava la part més enriquidora, tot i que potser complicada a la vegada. Era el moment de fer que aquesta habitació fos atractiva per a tots els alumnes. És a dir, s'havien de fer els cartells de senyalització, els diferents plafons i la informació de les prestatgeries. Per no oblidar res vaig fer una llista amb l'ordre que seguiria: per acabar amb la feina de prestatges primer de tot cal fer la senyalització tot seguint la catalogació de la CDU, després toca assenyalar tots els racons (racó del pare Coll, racó de mestres i pares, racó d'abans, novetats...), també s'ha de fer la bústia de suggeriments, l'hospital de llibres i el plafó de "recomana un llibre". L'última tasca serà fer la senyalització de fora la biblioteca, la que guia per poder arribar a aquest lloc tan màgic.

No obstant això, no va ser tot tan senzill. El dia que vaig anar a l'escola amb la llista acabada i moltes idees per a la decoració, només arribar la Carme, que ja hem dit que és la titular del centre i la futura responsable de l'espai de biblioteca, em va dir que havíem de parlar, que si us plau l'esperés a la biblioteca. Quan va venir em va explicar que no podíem seguir amb aquest projecte. Resulta que l'escola no ha tingut matrícules per al curs 2015 – 2016, i quan ha demanat el perquè a les famílies, aquestes han dit que les instal·lacions no eren massa bones. Aquest fet fa que la direcció de l'escola es replantegi un seguit de canvis i entre ells hi ha el d'habilitar la biblioteca que estàvem preparant en aquest TFG com a sala de psicomotricitat i, per tant, la biblioteca desapareix. Així doncs, aquest treball de final de grau al qual he dedicat tantes hores, esforç i il·lusió queda en un no res, en qüestió de minuts.

Per tant, és per això que no puc oferir el resultat final tal com mostra el plànol, sinó que ens hem quedat a les portes d'acabar d'executar el projecte.

Conclusions

Per fer les conclusions crec que és important fer-les al voltant de dos eixos. Les primeres són més tècniques i tenen a veure amb la intervenció que he portat a terme a l'escola i concretament a la biblioteca, tot i així no vull passar per alt tot l'aprenentatge personal que m'ha aportat aquest procés. Per tant, per poder analitzar-les amb més precisió crec que és oportú fer una petita subdivisió.

L'escola i la biblioteca

El primer que cal valorar al voltant de tota la feina realitzada durant aquests mesos, la reprenc de l'últim paràgraf de la introducció d'aquest treball. Hi vaig apuntar que la principal condició que em posava l'escola era fer el projecte amb pressupost zero. La realitat és que, tot i els últims canvis i deixant de banda les cartolines, el paper i tot el material i infraestructures de l'escola que hagués utilitzat, aquesta condició s'hagués complert. En un primer moment, vaig pensar que no seria possible, tot i així cal ser conscients del punt on jo hagués deixat de treballar.

Amb això vull dir que totes les escoles poden treure una taula d'una aula que no s'usa, una prestatgeria reaprofitada, unes cadires que no es fan servir. La realitat és que la problemàtica no està tant en el mobiliari que es necessita, la problemàtica real és l'adquisició d'un fons actual, acurat i en condicions, i potser uns professionals que hi creguin.

En el cas que jo hagués finalitzat el projecte, l'escola Fedac Mare de Déu del Roser de Ripollet tenia una gran tasca, jo només els aplanava una mica el terreny, tot i que la feina que he fet ha resultat feixuga, complicada i m'ha portat complicacions, la part més difícil és la que s'hagués hagut de fer a partir de la finalització del meu projecte. Entre altres, crear una comissió de biblioteca o fer un bon Pla Lector, encara que ara tot aquest procés s'ha convertit en fum ja que no han tingut cap mirament a l'hora de desfer-se de l'espai.

Parlant de les complicacions que he tingut a l'hora de realitzar el projecte n'hi ha una que és, jo crec, la més notable i la que em preocupa realment. Aquesta és la manca de participació de tot el claustre i en especial de la mestra que s'hagués encarregat de la biblioteca. Crec que no hi ha un bon concepte sobre el que és portar una biblioteca o sobre què és realment l'animació a la lectura. Tinc la sensació que no s'adonen que tenir un espai bonic no és tenir una biblioteca, aquesta s'ha de dinamitzar i s'hi ha de viure. M'agrada imaginar-me la biblioteca com una filosofia de vida, una manera de fer, una manera de pensar, una manera d'engrescar, d'ensenyar, d'imaginar, de somiar... i per això cal un canvi molt important i tots els canvis requereixen un esforç.

Un dels punts que m'ha resultat més complicat és la falta d'experiències prèvies com que l'escola no havia tingut cap espai de biblioteca, entès aquest com a espai dinamitzador de la lectura i actiu, no sabien quines eren realment les seves necessitats. Tampoc disposen de Pla Lector, per tant no hi ha una previsió sobre el que volen fer, amb això em resultava molt difícil adaptar l'espai a les necessitats de l'escola. És aquesta la raó per la qual he tingut molt en compte les recomanacions de Jaume Centelles i encara més les peticions dels usuaris potencials, que són els mateixos alumnes de l'escola.

Abans que se'm comunicés la notícia, tant repetida en aquests últims apartats del treball, de la supressió de la biblioteca de l'escola, jo ja havia fet alguna reflexió que creia important, i que no vull deixar de banda. La realitat és que, com ja he dit, quedava molt poquet per a la possible inauguració de la biblioteca, així que fent una petita activitat d'imaginació em situo en aquest moment per fer les següents anotacions:

- 1- Hi ha diversos aspectes que són molt importants, i no han acabat de quedar resolts, alguns d'ells em pertocava fer-los a mi i altres els vull anotar com una recomanació i/o punt de partida per a l'escola. El primer de tots és una aportació molt important i que formava part d'aquest treball. Era aconseguir

la llicència e-Pèrgam i fer les entrades de tots els volums que la biblioteca té actualment i per tant, fer tots els teixells i plastificacions dels llibres. Com ja he dit a algun altre apartat d'aquest treball, a causa de diversos factors l'escola no va creure oportú sol·licitar-la i és per això que no he realitzat aquesta part, que considero fonamental. Per tant, la meua primera recomanació per a l'escola i per la què porto molts mesos lluitant, sense resultat, és que facin l'esforç de sol·licitar i realitzar el curs de formació per tenir l'aplicatiu.

- 2- D'altra banda, hi ha altres punts importants i que s'haurien de tenir en compte per als propers cursos. En primer lloc, com he pogut observar, no dedico cap apartat al pressupost ja he dit diverses vegades que aquesta era la principal condició de l'escola. Per realitzar el TFG no m'ha afectat massa, ja que disposaven de força mobiliari per a la biblioteca, tot i així, el fons d'una biblioteca necessita renovació i per això és indispensable un pressupost anual.
- 3- També m'agradaria dedicar unes paraules a la futura encarregada d'aquest espai. La feina de la biblioteca sembla molt senzilla de fer, i si ho és, que no ho sé, no es pot fer sol. L'escola ha de creure en el projecte i per portar-lo endavant cal un grup de treball. Dit d'una altra manera, cal una comissió de biblioteca, algú amb qui poder recolzar-se a l'hora de fer totes les tasques i pensar tots els projectes.

En general, estic contenta de la feina que he pensat per a fer a l'escola. Crec que els podia proporcionar un espai amb infinitat de possibilitats i ajustat als estàndards que la Generalitat de Catalunya marca. La feina de cohesió no ha estat fàcil, i el que és clar és la dificultat d'acontentar a tothom. Tot i així, donant un cop d'ull a l'últim croquis crec que hagués sigut una bona biblioteca amb un bon potencial, ja que oferia diversos espais amb diferents usos, s'havia reservat un lloc per als materials antics i per a dedicar a la història del poble, perquè hi havia d'haver uns espais de participació de tota la comunitat educativa i també espais adreçats a totes les edats dels infants i futurs usuaris de la biblioteca.

Aprentatge personal

No puc negar el gran aprenentatge personal que m'ha proporcionat realitzar aquest treball, he adquirit molts coneixements nous i m'ha portat a fer moltes reflexions tant pel que fa referència al tema de les biblioteques escolars i tot el món que l'envolta com a les relacions socials que s'estableixen dins l'escola.

A l'hora de realitzar la cerca per al marc teòric vaig cometre un error, suposo que bastant comú, i és que vaig anar buscant informació i quan me'n vaig adonar no podia realitzar la lectura i classificació de tantíssimes obres, articles, llibres, etc. La dificultat inicial va ser destriar-la tota. Lligada amb aquesta apareix la segona dificultat i és que molta de la informació que tenia feia referència al gust per la lectura, però realment el que jo necessitava era informació fiable sobre la construcció i organització d'una biblioteca. Molts dels articles i autors parlen sobre el Pla Lector i les activitats d'animació a la lectura, però jo em trobava un pas enrere i en aquest punt les *Directrius i estàndards per a les biblioteques escolars dels centres educatius de Catalunya* i *El manifest IFLA/ UNESCO* marcaven molt la trajectòria de la meva investigació.

Pel que fa a la part pràctica m'ha aportat moltes alegries i algun mal de cap. El més important és que he vist, de primera mà, que qualsevol projecte de biblioteca és viable, ja que els alumnes volen una biblioteca. La part que més m'ha agradat fer és el grup de discussió amb els alumnes, mai hauria dit que les respostes serien tan coherents i demanarien tantes coses. Els infants volen participar en les activitats de l'escola, només els cal motivació i tal com em deien ells "un espai agradable, tranquil i modern". Contrarestant la motivació dels més petits em vaig trobar amb les poques ganes de l'equip de mestres. He de dir que en aquest sentit estic una mica decebuda de l'actitud que van tenir. Era clar que ells volien un espai, però no volien fer la feina i la realitat és que m'hagués agradat que de tant en tant algun d'ells m'hagués ofert ajuda.

Gràcies a la menció de Biblioteca Escolar i Animació a la Lectura, jo també he descobert un món nou, un món on torno a ser petita i visc totes aquelles coses que no vaig viure durant l'etapa escolar. M'atrau molt el repte de fer arribar la literatura als infants i joves i m'agradaria proporcionar als meus alumnes alguna d'aquelles vivències que jo no vaig tenir.

Amb aquesta proposta he vist que només cal voluntat i temps per tenir una biblioteca escolar en condicions, però les accions a fer han de ser valentes, convincents i recolzades en un bon projecte, no val lamentar-se, cal actuar, buscar alternatives, posar-se en marxa i fer. No podem ajornar, ni tenir por al canvi, cal esforç i seguretat en allò que es fa per així transmetre positivisme, ganes de fer, de millorar, de cercar nous horitzons.

No cal dir que la realització d'aquest treball m'ha reafirmat en la creença de la importància de la biblioteca escolar i sobretot de la importància de l'hàbit lector. Sé que encara queda molta feina a fer per elevar la biblioteca escolar al nivell que es mereix i per dotar-la de tots els materials necessaris i del famós pressupost anual, però hi ha molta gent que creu en la seva eficàcia i que ens contagia de l'optimisme necessari, per ajudar a tirar endavant i millorar.

Ara sóc mestra i tinc a les mans un granet de sorra, jo trio posar-lo a la pila de les bones lectures, dels somnis, dels mons de fantasia, de les fades, de les bruixes, dels ogres i dels follets.

Bibliografia i webgrafia

BARÓ, Mónica; MAÑÀ, Teresa. "El marc normatiu". A: *La nova biblioteca escolar*. Barcelona: Edicions 62, 1999.

BARÓ, Mónica; MAÑÀ, Teresa. "Situación actual de las bibliotecas escolares". *Clij*, núm. 146 (febrer 2002), p. 15 – 24.

BARÓ, Mónica; MAÑÀ, Teresa; VELLOSILO, Inmaculada. *Bibliotecas escolares, ¿para qué?*. Madrid: Anaya, 2001.

BASSA, Ramón. "La biblioteca, reflexions entorn d'unes definicions". *Escola Catalana*, núm. 409 (abril 2004), p. 14 -16.

CENTELLES, Jaume. *La biblioteca, el cor de l'escola*. Barcelona: Rosa Sensat, 2005.

Cómo organizar una biblioteca escolar: aspectos técnicos y pedagógicos. Navarra: Gobierno de Navarra, Departamento de Educación y Cultura, 2000.

Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya. *Directrius i estàndards per a les biblioteques dels centres educatius a Catalunya*. Barcelona: Col·legi de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 2013.

Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya. *Manifest IFLA / UNESCO. Per a la biblioteca escolar*. Barcelona: Col·legi de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 2005.

DURBAN, Glòria. *La biblioteca escolar, avui. Un recurs estratègic per al centre*. Barcelona: Graó, 2010.

Generalitat de Catalunya. Gencat.cat [en línia]. "Família i escola: despertar l'hàbit lector". [consulta: 8 d'abril de 2015]. Disponible a:

<http://familiaiescola.gencat.cat/ca/educar_i_creixer_en_familia/temps_de_familia/lectura>.

Institut d'Estadística de Catalunya [en línia]. "Base de dades de municipis i comarques". [consulta: 6 d'abril de 2015]. Disponible a: <<http://www.idescat.cat/>>.

JORDI, Catherine. *Guía práctica de la biblioteca escolar*. Madrid [etc.]: Fundación Germán Sánchez Ruipérez, 1998.

LLADÓ, Cecília; MAYANS, Pere. "La biblioteca escolar <Puntedu>, un espai de coneixement i aprenentatge". *Guix*, núm. 355 (juny 2009), p. 10 – 16.

MAÑÀ, Teresa. "Biblioteques escolars: una nova oportunitat". *Escola catalana* (abril 2004), núm. 409, p. 6 - 8.

MAÑÀ, Teresa. "(Dis)funcions de la biblioteca escolar". *Articles. Didàctica de la Llengua i la Literatura* (juliol 2008), núm. 46, p. 9 – 16.

MAÑÀ, Teresa; FONS, Montserrat (juliol 2008). "Les biblioteques escolars". *Articles. Didàctica de la Llengua i la Literatura*. Núm. 46, p. 5 – 8.

MAURE, Mercè. "Biblioteca i inclusió". *Articles. Didàctica de la Llengua i la Literatura* (juliol 2008), núm. 46, p.40 – 47.

MAYANS, Pere (juliol 2008). "El programa de biblioteca escolar <Puntedu>". *Articles. Didàctica de la Llengua i la Literatura*. Núm. 46, p. 91 – 103.

MIRET, Inés (2013). *Biblioteques escolares: Dinàmicas 2005 – 2011*. [consulta: 6 d'abril 2015]. Disponible a: <<http://www.cobdc.net/5JBE/materials/>>.

OECD, PISA 2012 Results: What Students Know and Can Do – Student Performance in Reading, Mathematics and Science. [consulta: 6 d'abril de 2015]. Disponible a: <<http://www.oecd.org/pisa/keyfindings/pisa-2012-results.htm>>.

ROMERO, Santi (2001). *L'Arquitectura de la biblioteca: recomanacions per a un projecte integral*. Barcelona: Col·legi d'Arquitectes de Catalunya, Demarcació de Barcelona, amb la col·laboració de la Diputació de Barcelona, Xarxa de Municipis i de la Generalitat de Catalunya.

RUEDA GUERRERO, Rafael (1998). *Bibliotecas escolares*. Madrid: Narcea.

TEIXIDOR, Emili (2007). *La lectura i la vida*. Barcelona: Columna.